

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VII. Vtrum Papa in ferendo iudicio teneatur ordinem iudiciarum ad
amussim sequi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

342 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
modorum celebratio securius, & honorabilius sibi arbitra-
bantur Præsules solius Romani Pontificis subiacere judi-
cio. Si quis de admisso in Regem, aut Regnum crimine
accusaretur, facilis quidem foret Concilii congregatio, sed
accusato admodum periculosa, essetque maximè optandum,
ut illius causa immediatè ad sanctam Sedem deferretur, Ro-
mæque judicaretur juxta Concilii Tridentini Decretum.

C A P U T VII.

Utrum Papa in ferendo judicio teneatur ordinem judicium ad amussim sequi.

1. **H**Æc quæstio egregiè tractata est à Joanne Monacho
Cardinali Natione Gallo, patria Picardo supra Confi-
tut. Bonifacii VIII. quæ incipit; Rem non novam. Extra-
vag. de dol. & contumac. verb. *non obstantibus aliquibus privilegiis*:
Antequam dubium resolvat distinguit quinque genera legum,
& jurium, scilicet, primò legem æternam, quam cum S. Au-
gustino contra Faustum definit esse Divinam voluntatem,
ordinem universitatis conservari jubentem, & perturbari ve-
tantem. Secundò legem naturalem homini impressam, tan-
quam participationem quamdam legis æternæ, & principia
rerum agendarum dictantem; puta bene esse agendum, nul-
li nocendum, benè agentes premiandos, peccantes punien-
dos. Tertiò legem Divinam hominem dirigentem ad finem
supernaturalem, idest naturalem virtutem, & facultatem
hominis excedentem. Quartò legem humanam ex naturali
deductam tanquam conclusionem à principio necessariam cum
illo connexionem habentem. Quintò legem humanam, na-
turalem determinantem in iis, quæ ab ipsa in communi tan-
tùm præscribuntur; puta cum lex naturalis dicet in com-
muni peccantes esse puniendos, non determinatâ pœnâ, lex
humana præscribat homicidas esse puniendos tali, vel tali ge-
nere pœnæ.

2. Ex his quinque legum generibus quatuor prima cujus-
vis hominis, etiam summi Pontificis, potestatem superant.
Cum

Cùm enim lex æterna sit ipsemet Deus ; lex autem naturalis , quasi quædam copia , & impressio legis æternæ à Deo facta ; lex Divina ab ipsemet Deo constituta ; ac denique lex humana à naturali tanquam conclusio deducta , virtualiter , ac radicaliter in suo principio contenta , ejusdem rationis cum illa censeatur ; constat illas omnes à solius Dei voluntate pendere , unde interdum earum quælibet ab Autoribus , legis Divinæ nomine donatur. His igitur non superiores , sed subiecti sunt cujuscumque conditionis homines , nec ab eis recedere sine peccato possunt.

3. Itaque dum quæritur an summus Pontifex teneatur ordinem judicium in aliquo sequi : Primò videndum est an ille ordo sit à lege aliqua , ex supradictis præscriptus. Quod si ita esse constiterit , non poterit certè illi sese non accommodare : sed de hoc nulla est controversia , præsertim in materia libertatum Ecclesiæ Gallicanæ , in qua frequentiores contentiones oriuntur ex violatis aut prætermisissis solemnitatibus , & formulis in Gallia servari solitis , & à consuetudine , ab ordinationibus Regiis , aut Senatus consultis , institutis.

4. Quo circa dicendum videtur non debere quidem summum Pontificem solitum illum ordinem prætermittere , vitandæ perturbationis causa , & quia plerumque ad justitiam conducere in qualibet regione censenda sunt , quæ populi consensu , ac diuturno usu comprobata sunt ; non tamen idèò invalida esse summi Pontificis Decreta , dummodo in iis nihil desideretur illorum , quæ lex Divina , vel naturalis præcipit , præsertim si prætermittere ordinem , necessitas , aut magna utilitas suadeat ; puta si ejus conditionis sit negotium , ut nisi celeritè afferatur remediū , plurima consecutura sint mala , qualia essent dogmata perniciosa , Sacramentorum profanationes , &c. Imò in rebus minoris momenti , si per provisionem , ut vulgò dicitur sine partium præjudicio , aliquid statuatur , alicujus periculi vitandi gratia , causæ merito maturiori examini , & discussioni à Judicibus , ad quos pertinet , faciendæ reservato. Vel enim forma illa est à Rege aut populi usu constituta ; & sic summum Pontificem vitæ potè Superiorem ligare nequit. Vel ab Ecclesia ipsa inducta est ,

III
731

344 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
est, & ita supremi Pastoris est, super ea dispensare, postu-
lante necessitate, vel Ecclesiæ utilitate.

5. An minorem summo Pontifici libertatem circa formu-
las in judiciis Ecclesiasticis concedemus, quàm Jurisconsulti
Curii Regii in negotiis sæcularibus? *Curia Parlamenti*, inquit
Petrus Rebuffus in proem. ad Concord. n. 15. *ex bono, & æquo
judicare solet, & secundum conscientiam, & debet veritatem attendere non
subtilitatem, seu formalitatem.* Omitto, quòd vulgò circumfertur,
Principem, & præcipuè Papam, esse supra legem, solum
à lege, ac lege superiorem. Verumtamen cùm id de vi tan-
tùm coactiva intelligi debeat, Principes, præsertim Eccle-
siastici, vim legis directivam, amore justitiæ, accuratius
sequi debent, quàm subditi vi coactivæ, timore pœnæ, sese
accommodare.

6. Illustrissimi Præsules Gallicani, ut summi Pontificis,
quamplurimarum Ecclesiarum Galliæ libertatem adversus Re-
galiam defendentis zelum sisterent, violatum ab eo in ali-
quibus negotiis judiciarium ordinem obtenderunt; ac cùm
deberent Christi Vicarium malis, & scandalis in illis ipsi
negotiis perpetratis medentem juvare, illa silentio involven-
tes de inverso processû ordine gravissimas excitarunt que-
relas. Verùm quæcumque necessaria erant ab eo observata
fuisse, & ea tantùm prætermissa, quæ vel impossibilia erant,
vel ob conditionem negotiorum, promptum remedium postu-
lantium, adhiberi non poterant, ac denique rerum justitiam
adeò esse evidentem, ut nullo prætermissarum formularum
prætextu cludi posset, egregiè demonstratum est variis scrip-
tis Gallico idiomate editis, præsertim libello, cujus titulus
est; *Considerationes circa Ecclesiastica negotia in proximo
Comitiis generalibus Cleri Gallicani proponenda.* His igitur
omissis ad quæstionem redeamus.

7. Communia quidem à nemine negantur. Sed ea casibus
particularibus applicare, in quibus tamen operæ pretium est,
non tam facillè quilibet possit.

8. Duabus partibus omninò necessariis, & quasi essentia-
libus constat judicium, scilicet cognitione causæ, & prola-
tione sententiæ, ad quas reliqui omnes actus referuntur. Ne-
cessè quippe est, ut Judex causæ merita intelligat, ac iis in-
tel-

tellectis jus dicat. Verùm ut causæ cognitionem adipiscatur, opus est, ut utraque pars jus suum exponat, ac partis adversæ allegationibus respondeat, quod litis contestatio à pragmaticis nuncupatur. Ex ea contestatione maximè pendet causæ instructio, eo quod nihil magis ad detegendam veritatem juvet, quam si omnes utrinque rationes proponantur, ut contingit, cum hinc Actor, illinc Reus; alter pro affirmativa, alter pro negativa, studiosissimè, ut fieri solet ab iis, quorum interest, conquisita argumenta profertur. Undè illa litis contestatio ceu præcipuum processûs fundamentum habetur à Jurisconsultis. Ut autem ambæ partes in id concurrant, oportet, ut vel communi consensu, vel quod plerumque necesse est per Rei citationem conveniant apud Judicem. Quod si, ut ferè semper accidit, altera pars affirmet, neget altera; cum neutri quantumvis eximie dignitatis credendum sit; probationibus opus est, quæ de veritate fidem faciant, ac Judices instruant. Detecta veritate pronuntianda est sententia, ac executioni demandanda, nisi fortè injusta sit, & à superiori Judice corrigenda.

9. Quamvis ergo ad hoc, ut judicium validum sit jure naturali, ac Divino, satis sit, ut Judex causam norit viâ publicâ (cum enim ut persona publica, & ob bonum publicum procedat, non sufficit ei privata cognitio, quantumvis certa); & ut æquitatem, & justitiam servet in jure dicendo: tamen quia perfecta illa cognitio, partibus non auditis, vel saltem vocatis, & aliunde accersitis probationibus, haberi non potest; nec consequenter, nisi temerè judicari: necesse omnino est; primò ut partes citentur, nisi fortè ultrò convenerint, & utraque jura sua tueatur, aut tueri possit. Secundò ut, si pars altera adesse nolit, quod ab altera asseritur probetur. Tertio ut judicium secundum allegata, & probata, juri præsertim Divino, & naturali consentaneum proferatur.